

„BRATJE ZDRUŽENI NAJBODO“

DR. KATICA UKJATI

(Govor na 51. Slovenskem dnevu in 50. obletnici Našega doma v San Justo)

Ob 51-letnici slovenskega dne prihaja naša skupnost v drugo polovico stoletja tega veselega praznovanja. S ponosom smemo pogledati v našo preteklost na argentinskih tleh in z velikim upanjem na bodočnost.

Danes slovesno obhajamo tudi zlati jubilej Našega doma v San Justo.

Od pionirjev njegove ustanovitve so nekateri že pokojni; drugi pa

se z nostalgijo spominjajo na tiste prve čase: polnih iniciativ, kresanju idej sredi skromnega življenja prvih emigracijskih let. Uživali so vso gostoljubnost pokojnega duhovnika Joseja Marcóna, toda potrebovali so svoje skupno ognjišče; lastni Dom: za pobo, za pevske vaje, za gledališke predstave, seje in sestanke. In so ga zgradili! Kot podobne, ki so sestavili mozaik delovanja v tem Domu, nam stopajo pred oči: duhovni pastirji salezijanec Janko Mernik in dr. Alojzij Starc, učiteljica Mija Markež, velik pobudnik ustanovitve tega Doma kulturnik Ivan Oven, obiskovalec dr. Gregorija Rožmana, vrsta že pokojnih predsednikov. Toda ta mozaik še ni dokončan in na desetine vidnih in nevidnih sodelavcev ga dopolnjuje in oplešuje. Mislim, da ste tudi vsi tisti, ki spadate v druge Domove, ponosni na delo tega slovenskega središča. Vsi jim pa želimo še mnogo uspehov tudi v bodoče!

Časi so se spremenili in mi z njimi. Ohranitev slovenskega jezika na latinskih tleh ni enostavna zadeva, nasprotno. Zato je razumljivo, da naša govorica pri mladih postaja včasih omejena, okrnjena, še prav posebno, ko gre za tehnične in profesionalne izraze in za vrstni red besed.

Mladina sodeluje v naših Domovih in organizacijah morda ne tolikokrat, kot bi si starejši želeli. Tempo življenja v buenosaireskem velenju, razdalje, profesionalne in službene dolžnosti omejujejo razpoložljivi prosti čas.

Ko je proces integracije novih rodov v argentinski svet začel prinašati včasih neprijetne slutnje, je pa Gospodar zgodovine posegel v dogodke slovenskega naroda. Nismo skoraj mogli verjeti, da smo pričeli, kako so se stoletne sanje po samostojnosti in lastni državi končno skoraj čudežno uresničile. Imeti lastno državo daje samozavest pred svetom in pogum za kovanje novih načrtov.

Velik del naših mladih se je za stalno preselil v domovino staršev in se tam prav dobro počuti. S tem je naša skupnost izgubila veliko talentov.

Večina izmed nas bo pa ostala na teh argentinskih tleh, skrivnostno kontradiktornih a istočasno tako očarljivih.

Po osamosvojitvi Slovenije se je kljub oceanski razdalji, ki nas loči od nje, stik med matično Slovenijo in emigracijo bistveno spremenil. Razdalje so se zmanjšale, stiki so postali čedalje pogostejši na vseh področjih. Kar pa je najvažnejše, duhovno smo si blizu in se medsebojno bogatimo.

Naši Domovi, ki so ali bodo eden za drugim praznovali svoje 50-letne jubileje, so naše trdnjave, naše oaze slovenske besede, pesmi, umetnosti in prijateljstva.

Gradili smo jih, da bi ohranili naše krščanske ideale, slovenski jezik, tradicijo, kulturno bogastvo, spomin in pričevanje naše tragedije med drugo svetovno vojno in revolucijo. Želeli smo ohraniti svojo skupno povezavo, ki nas je zaradi želje po svobodi iz Slovenije preko avstrijskih in italijanskih taborišč pripeljala v tujino, ki je pa novim rodovom postala domovina.

Lepo in načelno je, da so si naši sanhuški jubilarji izbrali za geslo pred petdesetimi leti besede, ki slikovito predstavljajo te cilje: „Bogu otroci, domovini sinovi, nikomur hlapci“.

(Nad. na 2. strani)

Na Lo kem bodo izkopali še eno grobišče

Komisija za raziskave in ureditev grobišč žrtev povojnih pobojev iz območja Škofje Loke bo pred zimo opravila arheološki prekop dveh prikritih grobišč žrtev povojnih pobojev v Lovrenški grapi. Na obeh lokacijah pričakujejo, da bodo skupaj našli več kot 50 domobrancev. Na najdenih ostankih bodo tako kot pri žrtvah povojnih pobojev, ki so jih v Bodovljski grapi izkopali pred letom dni, opravili analizo DNK in s pomočjo svojcev identificirali žrtve.

Kot je povedal predsednik škofjelopke komisije za raziskave in ureditev grobišč žrtev povojnih pobojev Janez Pintar, točnega dne za začetek prekopa še niso določili, znan pa naj bi bil predvidoma v začetku prihodnjega tedna. Vsekakor pa bodo arheološki prekop, za katerega so sredstva zagotovljena in ki bo najverjetneje trajal tri dni, opravili pred začetkom zime.

Pintar na podlagi pričevanj pričakuje, da bodo v obeh grobiščih, ki sta med seboj oddaljeni le deset metrov, našli več kot 50 žrtev povojnih pobojev. V enem grobišču so

domnevno domobranci s škofjelopkega območja, v drugem grobišču pa tisti, ki so pobite domobrance pokopali, torej verjetno nemški ujetniki, je pojasnil Pintar.

Po izkopu žrtev bodo opravili popolno preiskavo z analizo DNK in raziskavo o antropološki sestavi okostij. Na osnovi izsledkov, poizvedovanj in svojcev bodo nato ugotavljali, kdo so žrtve.

Posmrtno ostanke tistih, katerih identiteto bodo prepoznali, bodo svojci lahko prevzeli in jih sami pokopali, ali jih bodo spravili v kostnico, katere gradnja je v pripravi.

Izkopani posmrtni ostanki se bodo pridružili tistim, ki so jih pred letom dni izkopali v Bodovljski grapi. Posmrtni ostanki 25 ljudi iz tega grobišča sedaj hranijo v prosti mrljiški vežici v Škofji Loki, kjer čakajo na izgradnjo kostnice. Sedem žrtev so z analizo DNK uspeli identificirati, pri ostalih pa upajo, da jim bodo pri identifikaciji pomagali tudi posmrtni ostanki iz grobišča v Lovrenški grapi. Poboji, v katerih so nastala grobišča, so se namreč zgodili istega večera. Zato je

možno, da je v nekaterih primerih prišlo do zamenjave žrtev. „Šele ko bosta obe grobišči izpraznjeni bo mogoče z večjo gotovostjo reči, kdo je bil kje ubit in pokopan,“ je dejal Pintar.

Na škofjelopkem območju je poleg omenjenih treh grobišč sodeč po različnih pričevanjih tistih, ki so se pred pobojem uspeli rešiti ali pa so pobojem prisostvovali, še več kot 20 že določenih grobišč.

Poboji so se nedvomno dogajali tudi na Lopkem gradu, ki je bil takoj po koncu vojne zbirni center, prek katerega je šlo na tisoče ljudi, je pojasnil Pintar. Prve dni po koncu vojne je vladala nepopolna gneča, neredi in brezvladje, v katerem se je dogajalo marsikaj. Ne le poboji domobrancev, pač pa tudi drugih ljudi, ki so se morebiti komu zamerili, meni Pintar.

Proces izkopavanja žrtev povojnih pobojev in njihovega raziskovanja bo po prekopu žrtev v Lovrenški grapi potekalo dalje. Pri tem Pintar upa, da bodo z ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve in z državno komisijo za povojne poboje še naprej tako dobro sodelovali kot do sedaj.

Ponoven obisk Lojzeta Peterleta

Znova se nahaja v Argentini nekdanji predsednik prve slovenske vlade, sedanjí evropski poslanec in podpredsednik evropske ljudske stranke prof. Lojze Peterle. V Buenos Aires je prispel v četrtek, 5. oktobra in od tedaj ima zelo obirno delovanje.

Sestal se je že z raznimi predstavniki argentinskih oblasti, med njimi s podpredsednikom Sciolijem, predsednikom poslanske zbornice ter drugimi funkcionarji. Predaval je na argentinskem Svetu za mednarodne odnose (CARI), univerzah in srečanjih. Obiskal je naš Srednjepolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka.

Gotovo pa je bilo najbolj množično srečanje z rojaki preteklo nedeljo 8. oktobra, ko se je z ženo gospo Branko udeležil 51. Slovenskega dne in 50. obletnice Našega doma v San Justo.

Ponovno srečanje z rojaki bo v sredo 18. t. m., ko se bo udeležil zahvalne maše ob 15-letnici slovenske samostojnosti in imel nato razgovor z rojaki v gornji dvorani Slovenske hiše.

Profesorju Peterletu in gospe izrekamo dobrodoščilo in jima želimo v Argentini res prijetno počutje!

O meji s Hrvaško

Zunanji minister Dimitrij Rupel je poudaril, da je glede vpravanja meje s Hrvaško naklonjen iskanju rešitve s pogajanjem, da pa se bo morala Slovenija odločiti, ali sprejme pobudo Hrvaške za arbitražo ali bo vztrajala pri dvostranskih pogovorih. „Morda bo nenazadnje treba sprejeti arbitražo, a bom vsekakor za to, da se tudi po arbitražni poti do rešitve pride, preden Hrvaška postane članica Evropske unije,“ je dejal.

Po njegovi oceni bi namreč z „odgoditvijo rešitve na nek zelo pozen datum“ samo sebi nakopali težave.

Na poslansko vpravanje poslanke madžarske skupnosti Marie Poszonec je poudaril, da je tako kot prebivalci pri Hotizi tudi vlada mnenja, da je meja med državama 25. junija 1991 potekala na Muri. Zagotovil ji je, da ji ni treba skrbeti o usmeritvi vlade glede tega vpravanja.

Kultura pred interpelacijo

Skupina poslancev opozicionalne LDS je v parlamentarno proceduro vložila interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za kulturo Vaska Simonitija, v kateri mu na 58 straneh očitajo razkorak med obljubljenim in dejanskim stanjem po sprejetju zakona o RTV Slovenija, ki se ne izvršuje, ter politični vpliv na RTVS in ostale medije prek državnih subvencij. V tekstu so še očitki glede politike do Kobilarne Lipica in upravljanja blejskega gradu ter „poddaljivega političnega kadrovanja“ v javnih zavodih.

V zvezi z neizvajanjem zakona o RTVS poslanci največje opozicijske stranke opozarjajo na neveljavljeni tretji parlamentarni program, zamude pri sprejetju statuta, nesplošnovanje progra-

mskih obveznosti predvanja oddaj za romsko skupnost in zamude s projektom digitalizacije.

V LDS menijo, da je zagotavljanja proračunskega denarja za neustanovljeni t. i. medijski sklad nezakonito in da je nezakonita tudi „pristranska sestava“ komisije za razdeljevanje sredstev iz sklada. Objave rednega letnega javnega projektnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev v letošnjem letu naj bi bila pravno dvomljiva, v LDS pa ministru očitajo tudi zlorabo določbe zakona o medijih, ki govori o pravi- ci do popravka in odgovora.

V interpelaciji LDS predlaga, da državni zbor po razpravi o delu in odgovornosti ministra Simonitija razreši.

BERI...

RAZNIŠLJANJE IN POEZIJA ZA MATERINSKI DAN	2
45. OBLETNICA V SLOMŠKOVEM DOMU	3
55. MLADINSKI DAN V SLOVENSKI VASI	3
USPELI "ŽLAHTNI MEŠČAN" NA RAMOŠKEM ODRU	4

ZA MATERINSKI DAN

Podobe nekaterih mater

DR. JURE RODE

Mati sv. Pija X.: ko je bil imenovan za pkofo, je pokazal svoji materi pkofovski prstan. Mati mu je čestitala, ga ganjena pogledala in mu pokazala svoj obrabljeni poročni prstan: Dragi sin, vesela sem, da si postal pkofo, a vedno se zavedaj, da brez mojega tudi tvojega ne bi bilo. – Kako lepo priznanje vsaki materi. Tudi če bi sin v življenju dosegel p tako velike uspehe, bo vedno sin in mati bo vedno njegova mati. Dolžni smo ji ljubezen, spoštovanje, hvaležnost – dala nam je življenje in nas pripravila na življenje.

Mati Ivana Cankarja: v odnosu do svoje matere se Cankar obtožuje svoje nezvestobe in lahkomišelnosti, p posebej pa svoje nehvaležnosti do nje. Cankar je o materi pisal nenavadno veliko, največ po njeni smrti. V misli na mater je napel notranje ravnovesje, zanj je bila oseba, ki je verjela v njegove sanje in videla njegovo nadarjenost, potem ko so nad njim že vsi obupali. Ker jo je tolikokrat prizadel in ni sledil tistemu, kar si je od njega na tistem želela, se je pred njo počutil krivega, nevrednega. Ni je osrečeval ne s pudijskim uspehom, za kar je mati žrtvovala zadnje desetice pri hihi, ne z redno molitvijo, mapo in veroukom, kar mu je mati v solzah priporočala. A v romanu *Na klanu* ji je hotel, kot je sam dejal, postaviti spomenik, kakrpnega p ni imela človeška mati.

Mati osamljena: iz resničnega življenja: „Zakaj me pustijo samo? Zakaj se jim tako mudi, kadar pridejo na obisk? Tako sem sama. Z nikomer se ne morem pogovarjati. Pustijo me, da gledam skozi okno, na cesto, a cesta je prazna, tako mi je dolgčas. Zakaj me ne pridejo pogledat?“ In tako dolga vrsta vprašanj, s presledki, v kratkih a po-

polnoma smiselnih stavkih. Padajo kot kamen na kamen, kot tožba, ali celo obtožba brezbriznosti, nezanimanja, nepozornosti otrok do matere? Jih ima rada, jih pogrepa in zato p bolj trpi samoto. Res nimamo časa? Enkrat na teden? Telefonski pogovor čez teden? Majhne pozornosti, ki naj bi izražale veliko ljubezen do materinega srca, pod katerim smo začeli živeti?

Bolna mati: vsi poznamo ne samo en primer bolne matere. Veliko jih je. Prezgodaj so zbolele, nekatere na smrt. Še pred malo časa zdrave, vesele, delavne, polne življenja, razdajale so življenje družini in okolici. Mati zbolijo zaradi resne bolezni, za manjpe težave niti domači skoraj ne zvedo, trpi in potrpi sama zase, tiho, kot da ne mara nadlegovati. Kadar pa Bog dopusti resno bolezen, se ji življenje spremeni. Prisiljena je opustiti dela, ki jih je vedno z veseljem, iz ljubezni do svojih zvesto opravljala. Kako ji pomagati, kadar tolažba sama ne zadostuje? Ko ne pomeni veliko, da ji dajemo poguma, saj tega ji ne manjka, le moči pojemajo. Recimo ji, da molimo zanjo in po njenih namelih. Zagotavljamo ji, da ima pri Bogu prav trpljenje največji smisel in zaslužnje. Zanj osebno, za družino, za vse, ki jo imajo radi in bi ji radi pomagali – če bi mogli.

Na e matere, tvoja, moja mati: pisatelj Karel Mauser pravi nekje: Kako lepo se je pogovarjati s tistimi, ki jih ni več med nami. To more veljati posebej za nap odnos do pokojne matere. Povejmo ji sedaj, kar nismo mogli ali nismo znali povedati, ko smo bili ob njej. Koliko besed nam ni plo z jezika, ker so se nam zde-

Mati!

Sad si življenja, ki si ga omogočila!
Bila si ti učiteljica mojega življenja!
Ti, ki si me naučila čutiti,
naučila kaj je jok in kaj je smeh.
Ustnice moje vžgala si ti!

Vzdih, ki si mi ga ob rojstvu darovala
prepoji mi nebesa z zemljo.
Življenja vrt mi s svojim navdihom zalij!

Ne ugasni žar tvojih kristalnih oči,
da bo tvoja prisotnost za vedno blestela v meni.

Madre!

Fruto de la vida que la hiciste posible!
Fuiste tu, la que me enseñó a vivir,
Tu me enseñaste a sentir,
A llorar y a reír,
Tu encendiste mis labios!

El suspiro que al nacer me has dado,
Baña mis cielos y mis tierras.
¡Llena de aliento el jardín de vida que riegas con él!

Nunca apagues la luz de tus ojos de cristal,
Para que siempre brille en mi tu presencia.

Niko Stariha

V spomin na i mamici ob skoraj nji prvi obletnici prezgodnjega odhoda v večnost. (Poslovenil prof. Martin Su nik)

le premeheke za odraslega sina ali hčerko! Koliko priznanja se nam je zdelo nepotrebne celo na materinski dan, za god, za božično vočilo! Za koliko in koliko manjsh ali bolj važnih zadev bi jo radi prosili odpuščanja! Še vedno imamo čas za spreobrnjenje, za izpopolnjevanje naprega odnosa do matere – iz večnosti nas bo p bolje razumela.

Naj se nam zdi lepo pogovarjati se z njo, čeprav je telesno ni več ob nas. Spominjamo se je pri molitvah, posebej pri mapah, duhovno bo z nami. Čutili bomo, da nas vsak dan in povsod spremlja ljubezen matere do svojega otroka.

(Nagovor ob 40. obletnici Zveze mater in žena, v Slovenski hi i)

(Nad. s 1. strani)

Vsak Dom ima v okviru okolipčin in pčevila članov svojo pomembno vlogo.

Če pogledamo na delovanje nap skupnosti v okviru slovenstva, smo vsi lahko ponosni na pčevilo kvalitetnih zborov, plesnih skupin, orkestrrov in ansamblov in na nove igralske skupine, ki jih sestavljajo, vodijo in režirajo že tukaj rojeni potomci Slovencev iz prvega in drugega rodu.

Slovenski Domovi naj bi bili tudi most med različnimi generacijami. Mladi rodovi morajo vedeti, kakrpnih so bili njih začetki, zakaj so jih gradili, kaj vse so storili in žrtvovali njihovi starpi in dedje, da sedaj lahko uživajo, rastejo in se vzgajajo pod streho, ki je stala toliko dela, napora in odpovedi njihove prednike.

Starejpe generacije se pa morajo zavedati, da so časi, v katerih raste sedanja mladina, časi naglih sprememb in relativizacije vseh vrednot in sekularizacije, kjer nobena stvar ni več sveta. V dobi, katera hoče sloveti po demokratičnosti, pluralizmu in napredku, se večina javnih sredstev svetovnega obvepčanja neprestano bori, da bi narekovali celemu svetu, kaj naj misli in kaj naj dela. Mladina živi v ambientu, kjer ni dovoljeno misliti s svojo glavo, biti samostojna oseba, imeti jasne principe in cilje.

Moramo stati mladini ob strani! Tukaj imajo slovenski

Domovi izredno nalogo in poslanstvo v okolju, kjer je verska vzgoja, vlada prijateljstvo, zanimanje za najrazličnejpa delovanja, zgled in vztrajnost, bodo rasli mladi, ki bodo pozneje osebnosti pripravljene na žrtve, delo in solidarnost.

Prav na današnji jubilejni proslavi v tem Napem domu v San Justu, vidimo, da se udeležujejo ti cilji. Za ta slovenski dan smo se tukaj zbrali z veseljem, kot se takpnemu prazniku spodobi, ne iz kompromisa. Pripi smo množično prepričani, da nas bo ponovno Nap dom kot vedno obdaroval s kvalitetnim, barvitim in originalnim nastopom, ki je posledica petdesetih let prepričanja o pravilno izbrani poti.

Prepletanje dveh bogatih kultur nam bo približalo to klasično argentinsko igro Martin Fierro od Joseja Hernadeza, toda prevedeno po dr. Tinetu Debeljaku v slovenpčino; nastopala bo mladina, rojena na argentinskih tleh, toda so potomci slovenske krvi.

Iz tega magistralnega poetičnega teksta smo izbrali letošnje geslo „Bratje združeni naj bodo“. Združeni v naph družinah, združeni v naph Domovih, združeni v celotni skupnosti in združeni z napo matično Slovenijo. Kako ganljivo in Bog daj, da preropko, se ta nasvet kot v en sam venec pridruži geslu, ki si ga izbrala sanhupka mladina,, Združeni v bodoči rod.“

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

TONE MIZERIT

Položaj napetosti in nasprotij, ki smo ga lahko opazili v preteklih tednih, se je zadnje dni p zaostрил. Napetost raste predvsem med vlado in hierarhijo katoličke Cerkve, ki vidi v predsednikovem projektu kal despotizma in se temu upira.

Razburkani Misiones. V prejšnji pčevilki smo že opisali položaj v provinci Misiones. Tam krajevni guverner Rovira načrtuje ustavno reformo, ki bi mu omogočila neomejena obdobja vladanja. Na čelu opozicije temu je stal mons. Joaquín Piña, pkofo v Puerto Iguazú, ki je tudi prvi kandidat na opozicijski listi. Ker je že presegele 75 let, je pred časom po predpisih podal ostavko. Pretekli teden mu je Sveti Sedež odstop sprejel in na že imenoval novega pkofo. V vladi so to razlagali kot da je Vatikan potrdil vladno stalipče. Mons. Piña pa je razložil obratno, da mu s tem dajo proste roke za politično delovanje. Presenečenje za vlado je prišlo tudi s strani novega pkofo (Mons. Marcelo Martorell), ki je takoj po imenovanju podprl delovanje in položaj svojega predhodnika. Za vlado je bilo to preveč in proticerkvene izjave so padale iz vseh strani.

Bog in hudič. V takem stanju je duhovnik Guillermo Marcó, tajnik za stike z mediji buenosairepkega nadpkofo in primasa (kardinal Bergoglio) javno očital Kirchnerju, da „podpihuje sovraštvo in razdor“. Razumljivo je, da je ta izjava dvignila kar precej prahu. Hierarhija je sicer takoj pjasnila, da so te besede osebno mnenje Marcója, a z vladne strani je kar deževalo izjav ogorčenja. Sam predsednik je v enem svojih govorov dejal, da „Bog je vseh, in hudič tudi pride do vseh. Do tistih, ki nosimo hlače in do tistih, ki nosijo talarje“. Razne pomirjevalne besede s strani Cerkve vladnih reakcij niso ustavile. A najbolj duhovit odgovor predsedniku je podal sam pkofo Piña, ki je dejal: „Se vidi da ga že dolgo ni v cerkev, ker mi že leta ne nosimo več talarjev“. Le mimogrede omenimo, da je Marcó podal ostavko na svojo funkcijo a je hierarhija ni sprejela.

Zakaj tak srd? Primer province Misiones je poseben. Predsednik tam uživa velik ugled, ki se izraža v podpori, ki po raznih anketah dosegal kar 70% prebivalstva. Rovira je eden njegovih najbolj zvestih pajdapev in pred kratkim ga je predsednik na posebnem obisku in množičnem shodu javno in odločno podprl. A zadnje ankete kažejo, da Rovira izgublja prvotno prednost. Razlika se vedno bolj krči in pčevilni glasovi se pretakajo v opozicijo, ki nastopa enotno in

katere orožje so zlasti obtožbe in dokazi hude korupcije v vladi sedanjega guvernerja. Tudi če bi ta zmagal, bi nizka razlika prizadela predsednikov ugled. Zato lahko zadnje dni v vladi opazimo iskanje načina, kako bi predsednikovo figurro „umaknili“ iz provinciskih ustavodajnih volitev. Poleg tega ima Kirchner smolo v svojem besednem dvoboju s pkofo Piño. Ko mu je namreč očital zadržanje Cerkve za časa diktature, mu je pkofo lahko mirno odgovoril, da je bil za časa vojaškega režima preganjan, medtem ko je Kirchner mirno živel v svoji provinci.

Brez odpu čanja. Drug zanimiv dogodek preteklega tedna je bil shod na trgu San Martín v Buenos Airesu, v spomin in počastitev žrtvam gverile. Zbralo se je več tisoč ljudi (5.000 po vladnih računih, 15.000 po računih organizatorjev), ki so med drugim zahtevali, da se potrdi amnistija članom oboroženih sil in varnostnih organov, ki so nastopali v protigverilskem boju in so obtoženi krpenja človekovih pravic. Notranji minister je takoj odgovoril, da o kaki amnistiji sploh ni govora. Sodbe in obsodbe se bodo nadaljevale. Nihče pa z vladne strani ne omenja žrtv gverile, p manj pa, da bi se ukinila amnistija tudi gverilcem, ki so krivi hudih zločinov in uživajo pomilostitev.

Energetska polemika. Nekajkrat smo že omenili, da se država nahaja v energetske krizi. Pretekli teden se je dvema okvarama v električnih centrala pridružila p tretja in sicer v Centrali Dock Sud. Posebna komisija, ki jo sestavljajo predstavniki vlade in podjetnikov, pa ne pride do skupnega zaključka. Vlada zavzema stalipče, da je sicer treba varčevati z energijo, a da ni nevarnosti krize. V tem se loči od podjetnikov, ki zahtevajo močno akcijo, ker se bojijo raznih ukinitiv dotoka elektrike sredi poletja. Najbolj previdni pa že sedaj uvažajo lastne energetske generatorje in seveda tudi gorivo. Za vsak slučaj ...

Bliža se leto 2007. Medtem se tudi življenje v strankah mirno nadaljuje. Opozicija p vedno (ali vedno bolj) nastopa ločeno. Pri radikalnih opazimo dve struji: ena se navdušuje za predsedniko kandidaturro bivpega gospodarskega ministra (Roberto Lavagna), drugi hočejo nastopiti z lastnim (radikalnim) kandidatom. Macri in guverner iz Neuquena (Jorge Sobisch) sta potrdila tudi za leto 2007 sporazum, ki sta ga podpisala pred nekaj meseci. Tako znova ostane zunaj dogovora drugi opozicijski veljak, López Murphy. Najbolj vroče pa je v prestolnem mestu, kjer mrgoli vladnih kandidatov za župansko mesto.

SLOVENCİ V ARGENTINI

SLOVENSKA VAS

PRAZNIK V RAMOŠKI SRENJI

45. obletnica
Slom kovega doma

Mesec september ima v slovenskem koledarju slavnostno obeležje: 24. dan je posvečen prvemu slovenskemu blaženemu, pkofo Antonu Martinu Slompku, sicer na njegov smrti dan ali kakor lepo reče Cerkev: rojstni dan za nebesa. V bližini tega datuma vsako leto slavi svojo obletnico ustanovitve ustanova, ki se je po njem poimenovala: Slompkov dom.

Petinpirideset let je že kar doba, ko se človek sicer v polnosti svoje dejavnosti rad ozre tudi v preteklost in na dosežke v njej. Tudi v ustanovah se dogaja nekaj podobnega a obenem različnega: vsako leto se pridružujejo članstvu in vodstvu novi ljudje, s svežimi idejami, drugačnimi prijemi a istim ciljem: ohranjati in bogatiti prejeto kulturno dediščino.

Praznovanje v nedeljo 17. septembra sta odprla ob ptevilni udeležbi botra Doma Katica Kopir Potočnik in Herman Zupan z dvigom na drog državnih zastav in petju obeh himen. Sledila je slovesna služba božja v gornji dvorani, ki jo je daroval župnik Franci Cukjati. V dopoldanskih urah je bilo pte odprtje umetniške razstave, s tehtnimi besedami jo je uvedla Andreja Dolinar Hrovat:

„Ob petinpirideseti obletnici Slompkovega doma se s svojimi deli pridružujejo slavju tudi krajevni slikarji: Andrea Quadri Brula, Helena Klemenc Reyes, Tone Kržipnik, Vera Rutar Bohinc, Andreja Dolinar Hrovat in podobarski mojster Jože Žerovnik. Pri razstavljenih delih opazamo najrazličnejše tehnike, teme in izražanja, ki predstavljajo izvajalce, a je vendar vsem nekaj skupnega: opazovanje in občudovanje narave.

Andrea Quadri Brula uporablja akrile s teksturami. Predstavlja nam cvetje, v odprtem prostoru, v samoti.

Tehnika Helene Klemenc Reyes je olje na platnu. Risba je odločujoča in njena tematika je zelo obprna: Pust, tango, materinstvo. Pri vseh njenih slikah je navzoča človeška figura.

Tone Kržipnik razstavlja akvarele, to je ena najtežjih tehnik, katero Kržipnik mojstrsko obvlada. To so različni pppki cvetic s poudarki in z barvno toplino.

Vera Rutar Bohinc razstavlja pokrajine in ptice v posebni tehniki. Namesto barv uporablja niti, namesto čopiča uporablja iglo in pvalni

stroj. Niti se prelivajo in mepaajo med seboj do nastanka paleta najrazličnejših barv, ki odsevajo svetlobe in sence.

Podobarski mojster Jože Žerovnik nam predstavlja dva reliefa in dva kipa. Njegove teme so v glavnem sakralne, nam pa prikaže danes tudi relief, ki se razlikuje od ostalih razstavljenih del zaradi izrazitih dinamičnih potez. To je relief s konji.

Tehnika Andrejke Dolinar Hrovat je akril, teme so pa cvetje, pokrajina in dva fragmenta pokrajine z abstraktno tendenco.

Z zeljo, da bi z razstave odhajali z estetskimi občutki vas povabim, da si ogledate danapnji umetniški opus. Naj barve in oblike vzbujajo v vas občutke in dosežejo stik med slikarji in občinstvom: izrazom in učinkom. To je doživetje, ki bo nas vse obogatilo.”

Vsekakor lep doprinos h kulturnim dosežkom v tem letu v Slompkovem domu, da omenimo pte plesne nastope na mladinskem dnevu, izreden glasbeni in gledališki napor slovenske ptele pri predstavi igre Ariela morska deklica in tokratna predstava Žlahtnega mepčana.

Opoldanski premor namenjen kosilu in srečanjem domačinov ter gostov je bil tako tudi izvrsten družabni dogodek.

Popoldanski program je odprl predsednik Slompkovega doma Marko Selan s pozdravi veleposlanika Republike Slovenije v Argentini prof. Avguština Vivoda in gospe, častnega konzula RS v Buenos Airesu in častnega člana Doma Hermana Zupana in gospe, predsednika osrednjega društva Zedinjene Slovenije Alojzija Rezlja in gospe, zastopnikov Domov in organizacij ter ptevilnih gostov in domačinov. Slavnostni govornik je bil tokrat Herman Zupan, eden izmed pionirjev Doma, nekdanji predsednik in dolgoletni sodelavec. Njegov govor je bil priobčen v 36. ptevilki naprega lista, med poslušalci pa je vzbudil mnogo odobravanja.

Sledila je gledališka predstava Molierove komedije Žlahtni mepčan v izvedbi domače igralske skupine. Predstavi je namenjeno posebno poročilo na strani 4.

Po igri se je slavje nadaljevalo v gostinskih prostorih in se razvilo v ljudsko veselico.

J. T.

55. mladinski dan

Z velikim navdušenjem in zavzetostjo se vavka mladina vsako leto pripravlja na svoj praznik – mladinski dan. Letopnji je bil že 55., saj se vrpi nepretrgoma vsako leto, od 1952 dalje.

Zavzetost smo opazili že pri oblikovanju sv. mape, ki jo je v cerkvi Marije Kraljice daroval g. Pavle Novak CM. Omenil bi tri točke:

- Mladinsko petje, ki izstopa ne le po prijetnih melodijah temveč po bogatem besedilu vedno kakih novih pesmi.

- Lepo in razumljivo branje mapnih beril, na kar smo sicer vajeni in nas zato ne preseneča, pa ga le moramo prav ceniti, ko ga izvajajo člani tretjega ali celo četrtega rodu izseljencev.

- Simbolično pomembno prisotnost slovenske in argentinske zastave z zastavonopami v obojih narodnih nopah, kot poudarek bogate integracije dveh kultur.

Obprnejš del programa so pportna tekmovanja. V napem primeru je na vrsti odbojka deklet in nogomet fantov.

Pri odbojki so dosegla prvo mesto dekleta iz San Justa, kot se zadnje čase pogosto dogaja. Vtis pa sem imel, da druge ekipe niso toliko pibkejše in da bi s primerno pripravo mogle resno upati na zmago.

V nogometu so po predhodno določenem ključu padle v isto izpadno skupino najmočnejša moptva (Ramos Mejia, San Justo in Slovenska vas). Po predvidevanju je torej rezultat v skupini dejansko odločil izid turnirja. Domačini so prepričljivo (z dvojnimi 3 – 0) prispeli v finalo, v kateri so se pomerili s San Martinom. Končni 3 – 1 je potrdil uspešnost novega vodstva vavke ekipe.

Najbolj pričakovan del Mladinskega dne je kulturni program. S pohvalo moram najprej omeniti da letos ni bil, kakor je na žalost preveč običajno, najdalj čakani. Primerno točnost vse občinstvo ceni, posebno ko lep septembrski dan prehaja v nekoliko hladnejši ali celo vetroven večer.

Najprej je mladinski predsednik Ariel Rozina pozdravil vse navzoče ter jim zatrdil, da si je mladina sposobna zastaviti skupne cilje in jih v prijateljskih odnosih tudi skupno dosegati.

Preprost satirični argument (tekst Martin Supnik, režija in glavna vloga Valerija Burja kot kupovalka in Marko Kocjančič kot njen mož) o prodaji skoraj opučenega doma, ki pa jo končno preprečijo

navdušeni mladi, je dal povod nastopom skupin: dekleta in fantje (vodili Marjana Urbančič in Eugenia Stanovnik), osnovnopolci (Klavdija Rozina in Yamila Grbec), najmlajši (Cecilija Čampa in Fernanda Rome) in folklorna skupina (Bogo Rozina).

Po zahvalah in razdelitvi pportnih pokalov se je ta del zaključil s petjem mladinske himne.

Zvečer se je znova izkazala kuhinja, ki je že opoldan dobro in organizirano obratovala, da se je vsak lahko okusno in po zmernih cenah okrepil; za večerno zabavo pa je poskrbela skupina E.Q.E., ki je pritegnila zlasti mlade.

Vsem navzočim je bilo jasno, da nap domovi pte dolgo ne bodo naprodaj, dokler bo mladina sposobna pripraviti tak mladinski dan.

JUBILEJ ŠOLSKIH SESTER

Prav je, da vsaj na kratko omenimo pomemben jubilej. Letos poteka namreč petdeset

let, odkar so na propnjo mons. Janeza Hladnika pripele v župnijo sv. Jožefa mariborske ptele sestre Kristusa Kralja. Tam so poleg redovne hipe takoj ustanovile polo Napte Gospe Fatimske, ki je odločilno vplivala na ves razvoj tega okraja, posebno pa na vzgojo mladih rodov.

Med sestrami je bil zlasti v prvi dobi odločilen delež Slovenk. Prva predstojnica je bila sestra Štefanija Jelenc, dupa ustanove pa je bila skozi več kot ppirideset let sestra Odilija Založnik. Med direktoricami osnovne ptele je bila tudi sestra Gregorija Supnik, sedaj v rimskem vodstvu reda kot svetovalka iz Južne Amerike.

Šola pte vedno uspešno deluje, tudi kot gimnazija, med sestrami pa sedaj ni nobene več slovenskega rodu.

F.S.

NAŠA SKUPNOST ŽIVI

V sredo, 27. septembra je bil v slovenski hipe duhovni ki sestanek.

Zvečer istega dne je bila učiteljska seja voditeljic osnovnopoljskih tečajev.

V soboto, 30. septembra je bila v Na em domu v San Justu slavnostna večerja ob 50. obletnici doma. V kulturnem programu so nastopili otroci osnovne ptele Franceta Balantiča, Mepani pevski zbor San Justo, mladina ter druge organizacije Naprega Doma. Predsednica Mici Malavapič Casullo je podelila priznanja bivšim predsednikom in njihovim potomcem ter sodelavcem Doma. Sledila je večerja ob zvokih Slovenskega instrumentalnega ansambla.

V nedeljo, 1. oktobra je bil na Pristavi 36. mladinski dan. Ob 8. uri je bil začetek tekmovanja. Sledilo je dviganje zastav, nato sv. mapa in skupno kosilo. Popoldan je bil kulturni program. Sledila je prosta zabava.

Isto nedeljo je bila 30. obletnica pri Svetogorski Kraljici. Najprej so bile pete litanije Matere Božje in blagoslov, nato je bila sv. mapa in maziljenje.

Prav tako isti dan je bil v Slovenski hipe izredni občni zbor mutuala Sloga.

Svete ure za mesec oktober so bile v napih krajevnih domovih v četrtek, 5. oktobra in v petek, 6. oktobra. V soboto, 7. oktobra je bila v cerkvi Marije Pomagaj molitvena ura pod geslom „Evharistija je vir naprega življenja in dela“.

V petek, 6. oktobra je bivši ministrski predsednik RS in sedanji evropski poslanec prof. Lojze Peterle imel predavanje „Perspectivas de las relaciones entre la Union Europea y la Argentina, y la futura presidencia de la UE por parte de Eslovenia en 2008“. Prireditev je bila pod okriljem CARI (Consejo Argentino para las Relaciones Internacionales).

V soboto, 7. oktobra je imel v mali dvorani Slovenske hipe lic. Franci Markež predavanje za visoko olce z naslovom: „Si se kdaj vprapal, zakaj smo tukaj?“

V nedeljo, 8. oktobra je bil v Napem domu v San Justu 51. Slovenski dan združen z 50. obletnico Na ega doma. Zjutraj je bilo zbiranje v Napem domu in nato sprevid do sanjupke stolnice. Sledila je blagoslovitev oltarja Marije Pomagaj in koncelebrirana sveta mapa. Nato je bilo polaganje venca pred spomenikom generala San Martina na trgu v San Justu. V Napem domu je bila dobrodoptica in skupni zajtrk ter obisk razstave. Sledilo je kosilo. Popoldan je bil kulturni program s pozdravi, govorom dr. Katice Cukjati in uprizoritvijo igre Martin Fierro. Režiral je Blaž Miklič, sceno je naredil Tone Oblak. Zvečer je bila prosta zabava ob zvokih Slovenskega Instrumentalnega ansambla. Prireditev je bila pod geslom „Bratje združeni naj bodo“.

Žlahtni mešan na ramo kem odru

Že nekaj let nam vsakič, ko se udeležimo koncertov, gledaliških predstav in raznih drugih prireditev, ob vstopu v prostor, kjer se te dogajajo, ponudijo kvalitetno tiskane programe. Zanje se moramo zahvaliti tehniki offset tiska, s katerim razpolaga Tiskarna Vilko. Treba je dodati, da ta tehnika omogoča, da je gledališki oz. koncertni list lahko oblikovan v smislu slavja. Te možnosti izvrstno izrablja naša grafična oblikovalka **Irena Žužek**. Njena zamisel mi je tudi letos zelo ugajala.

Naj mi bo dovoljenih nekaj opomb k celotni razporeditvi lista. Imam vtis, da bolj poudarja igro „Žlahtni mešan,“ kakor praznovanje obletnice. Mislim, da bi obdržal pravilno lestvico vrednot, če bi povečal tekst „45. obletnica Slomškovega doma“. Kar je na četrti strani bi natisnil na drugi, drugo na tretji in tretjo na četrti. S tem bi poudaril, da je 45. obletnica vredna slavja in da je v njej resnična „sredica“ ali najpomembnejša točka slavnosti govor. S tem bi tudi pokazal, da upoštevam tista načela, ki jih je predsednik **Marko Selan** v pozdravnem govoru napovedal in ki niso nič drugega kot sinoptičen opis izročil, zaradi katerih so naši predniki gradili domove. Ne vem, če sem preslupal, ali pa resnično ni bilo omenjeno eno glavnih načel naših prednikov: biti zavedni protikomunisti in to tudi uresničevati v naših potomcih.

Zaradi našega brzine polnega življenja, navajenosti praznine idej na televizijskih zaslonih in nadvrednotenja materializma, je čisto razumljivo, da je našim potomcem slavnostni govor samo dopolnilo neke tradicije. Poudariti moramo torej,

da je srčika praznovanj slavnostni govor, da je to poglavitna točka, polna smisla za nadaljnje delo. S tem jim moramo povedati, da bo svet obvladal tisti, ki bo idejno bogatejši. Vedno so in bodo svet vodile ideje. Igra pa je samo dokaz kulturnega dela v domu ali sredstvo in razlog za našo družbeno in za vzdrževanje slovenskega jezika. Tudi tokrat se vsebina igre ni mogla primerjati z bogatim idejnim sporočilom, ki ga je nanizal častni član Slomškovega doma in častni konzul Republike Slovenije g. **Herman Zupan**.

Naj mi bo oproščeno, če sem zaplaval v vode, v katere nisem bil povabljen. Imam namreč nalogo napisati kaj o Molierjevi igri Žlahtni mešan.

Originalno je predvidenih v komediji pet dejanj. Ker je v vseh ista odrska oprema, je to dalo možnost, da je režiserka **Aleksandra Omahna** celotno igro izpeljala z enim samim premorom in tako pripomogla, da vsa popoldanska prireditev ni bila preveč utrudljiva.

Odlika Molierjevega teksta je svežina in lahkotnost podajanja dialogov. Ni v njem dolgih monologov. Poln je le izrednih domislic, ki povzročijo, da je poslušalec vedno priklenjen na dogajanja. Ne morem mimo, ne da bi omenil, da je Moliere v komediji to, kar je Shakespeare v drami. Je pravi genij v komiki. Mojstrsko zna uprizoriti popolnoma nerealno psihološko osebnost, ki je ni možno najti v realnem življenju, jo prikazati in ji polagati na jezik enkratno besedilo

tako, da poslušalcu ne pride na misel, da bi ga morali dati v norišnico. Mojstrsko se zna zadržati na meji, ki obstoja med znosno in neprimerno komiko. Tega ne mislim v moralnem smislu temveč v prsem, kot je, na primer, uprizoriti do skrajnosti smejni psihološki značaj nekoga, ne da bi bil neprebavljiv za zdravo pamet gledalca.

Posebnost pri Molierju je, da so pri njegovih igrah pogovori lahkotni in tekoči kot gorski potočki, kar je režiserka doumela in dala vsem nastopajočim pečat razgibanosti. Že od prvih režij mlado režiserko **Aleksandro** odlikuje dobra izbira igralcev. Vedno izbere za vsako vlogo vlogi podobno osebo, kar dopolni karakterizacijo. To seveda ni mišljeno o duševnih lastnostih, temveč o zunanjem videzu igralca. S temi tremi osnovnimi pravili – s svežino pogovorov, z razgibanostjo in primerno zunanjo podobo igralcev je dosegla, da je igra imela potrebno osnovo. Seveda smo s tem pele na začetku režiserskega dela. Ostanjejo pa mimika, izgovorjava, obleke, scenografija, luči, zvok in rekviziti. Za to režiserko delo je **Aleksandra** zaslužila pohvalo, ki jo je publika izrazila z burnim aplavzom ob koncu predstave.

K pravilni izgovorjavi je kot lektorica pripomogla gospa **Olga Omahna**. Tudi njej je treba čestitati, saj je vedno bolj vidno, kako važno je to delo zaradi naše izkoreninjenosti.

Tonski tehnik **Matjaž Ribnikar** in **Tomaž Ahlin**, ki mu je bil za pomočnika, sta imela na skrbi brezžične mikrofone in ozvočenje glasbenih vložkov. V prvih prizorih, predvsem pri učitelju glasbe, ki ga je mojstrsko podal **Polde Malalan**, je bilo ozvočenje prebko. Morda je bila napaka v tem, da zvočniki niso bili pravilno postavljeni. Ko so se jim približali igralci z mikrofoni, so nastali neprijetni rumi, katere so odstranili z zmanjšanjem jačine, kar pa je bilo v škodo poslušalcem v zadnjem delu dvorane. Pri **Turkih** in na koncu igre je bila glasba premočna in je prekrila duhovito komično arabščino.

Andrea Quadri Brula je imela na skrbi ustvariti odrski prostor za uprizoritev. Čeprav je tokrat bila scena manj obširna, ker je obsegala le zadnjo steno odra, moram priznati, da je bila zelo bogato izdelana. Toda njena barvitost me bolj spominja na feničansko palačo, kakor na kakega „Luisa“. Toda to je moj okus. Moram ji priznati velik napredek pri izdelavi scene. Pri delu so ji pomagali: **Claudio Selan**, **Karel Pregelj**, **Janko Žnidar** in **Edi Cestnik**.

Za luči je skrbel **Dani Cestnik**. Osvetljava je bila primerna, sicer pa režiserka od njega ni zahtevala kaj izrednega, kakor tudi ne od odrskega tehnika, ki je letos bil **Andrej Kastelic**.

Šepetalki sta bili **Karla Malovrh Jako** in **Andreja Škerlj**. Kako važno je njuno delo v tej ali katerikoli igri, lahko presodijo le igralci.

Maske je tokrat ustvarila **Veronika Malovrh**. Treba ji je priznati pravilno maskiranje. Bleda karakterizacija ženskih obrazov je bila v popolnem slogu s časom, v katerem se je lepota sodila po belih popudranih obrazih in močnih parfumi, ne samo pri ženskah, tudi pri moških.

V veliko pomoč režiserki je bil prav gotovo **Marcelo Brula**. Skupaj z **Marto Selan Brula**, **Danijem Cestnikom** in **Nani Šu ter ič Rezelj**, je imel na skrbi glasbo. Pevci **Aleks Cestnik**, **Marjana Modic Cestnik** in **Pavel Brula** so dobro izvedli glasbene vložke, ki jih je spisal prav za to igro znani komponist **Jean Baptiste Lully**. To mi je pojasnil **Marcelo Brula**. Vedel sem, da je Molierjeva komedija „Skapinove zvižaje“ spevoigra, nisem pa vedel, da je tudi ta, saj ima 32 glasbenih vložkov, od katerih so zelo dovršeno izvedli dva.

Kdor sledi gledališkemu udejstvanju v naši skupnosti, je prav gotovo opazil, da se je od „Slehnika“ naprej nekaj spremenilo. Sedaj se obleke ne najemajo več, vsaka igralska

družina izdeluje svoje. Pri vsem tem pa ima posebno zaslugo **Marcelo Brula**, ki je izoblikoval kroje za Slehnika, Biserni diadem, za Arielo, malo morsko deklico in za Žlahtnega mešana. Vedno so bili pravilni in mu moramo čestitati za njegovo požrtvovalno delo. Niso pa bile vse lasulje primerne času. Ker vem, kako draga je najemnina lasulj, posebno tako bogatih in v tolikem pevilu, jim tega ne smemo peti kot napako. Pri pvanju so pomagale: **Andrejka Vombergar Štrfček**, **Malka Grabnar**, **Minka Štefe**, **Andreja Brula Cestnik**, **Miri Zakraj ek**, **Vera Bohinc**, **Tonči Koželnik Malalan** in **Erika Ribnikar**.

Gospoda **Jourdaina** je dobro uprizoril **Lojze Rezelj ml.** Dolga vloga je bila najbrž kriva, da mu besedilo ni teklo tako prožno, kot to zahteva Moliere, kljub zvočnemu pripomočku v upesih. Treba pa mu je priznati, da je bil primerna pojava z dobro mimiko.

Gospo **Jourdainovo** je upodobila **Helena Loboda Oblakova**. Dobro znanje vloge ji je omogočilo, da je bil njen nastop doživet in da je z lahkoto oblikovala vlogo pametne žene. Zame je bila pravo odkritje.

Kleonta je imel na skrbi **Marcelo Brula**.

Tudi v tej vlogi je bil odličen. Njegovi hitri vstopi, jasna izgovorjava in pravilni premiki so bili dovršeno izpeljani.

Koviel, Kleontov sluga, je bil **Jože Oblak**. Njega smo že večkrat videli na odru, toda ne v komičnih vlogah. Čeprav ta ni bila toliko komična, kot je bila prof. **Pipkurja** v komediji „Pri Rdečem jelenu“, je le zahtevala nekaj komike, kateri je bil kos.

Lucijo je režiserka ohranila zase in jo tudi v vseh ozirih zadovoljivo izvedla.

Nikolaje – **Silvi Škerlj Zakraj ek**, pa nismo videli na odru. Vlogo nagajive kmečke služkinje je odigrala zelo živahno. Skoraj bi rekel malo preveč, ker ni realno, da bi se upala služkinja tako norčevati iz svojega gospodarja, kot je nakazala. Mislim, da bi njen smeh moral biti bolj pritažen in ne tako sproščen. Ta pripomba ji ne jemlje zaslug za sveže in dovršeno izdelano vlogo.

Štefan Godec je imel na skrbi vlogo **grofa Doranta**. Njegovo oblikovanje grofove osebnosti je bilo zelo zadovoljivo in upam, da ga bomo še videli na odru.

Markiza Dorimena je bila **Pavlinka Vombergar Paulise**. Moram ji čestitati, ker je v tej igri opustila falzet. Da pa je odlična igralka, nam je že znano.

Polde Malalan je bil, kot sem že omenil, učitelj petja. Učitelja plesa je imel na skrbi **Jože Šmalc**. V borjenju je mešana uril vsem znani **Claudio Selan**, učitelja filozofije pa nam je predstavil **Tone Rode**, katerega kot igralca pa nismo poznali. Njihove vloge niso bile zelo dolge, a zaradi tega niso bile nepomembne. Vsi so pripomogli k celotnemu lepemu uspehu.

Podobno vlogo je imel na skrbi **Sandi Žužek**, ki je podoba krojača dobro izoblikoval. Krojaški vajenci so bili **Edi Cestnik**, **Marjan Zakraj ek**, **Damijan Re**, **Marjanka Oblak** in **Andrejka Loboda**. Lakaja pa sta bila **Pavel Oblak** in **Damijan Malalan**.

Kot kuharji so, razen Edija Cestnika nastopili isti igralci, ki so v bili v prvem dejanju krojaški vajenci.

Kot Turki so na koncu igre nastopili poleg **Tonija Javor ka**, **Ariela Mazieres** in **Fredija Cestnika** pa **Tone Rode**, **Claudio Selan**, **Polde Malalan**, **Jože Šmalc**, **Edi Cestnik**, **Fredi Cestnik**, **Damijan Re** in **Marjan Zakraj ek**. Ti zadnji so tudi imeli dvojno vlogo. Čeprav nisem pel, koliko Turkov je bilo na odru, si upam trditi, da jih ni bilo deset, ne da bi tu pel pa muftija, ki ga je imel na skrbi **Aleks Cestnik** in preoblečena **Kleonta** in **Koviela**. Ker zaradi karakterizacije niso bili prepoznavni, sem njihova imena prepisal iz sporeda, da ne bi komu storil krivice.

Novost je bilo tudi sodelovanje pianistke **Mirjam Klemenc**. Brez nje bi peti vložki izgubili na kvaliteti.

Koreografinja je bila **Mirjam Mehle Javor ek**.

Vsem navedenim moramo iskreno čestitati, predvsem pa režiserki, ki je „alma mater“ ramopke gledališke skupine – **Aleksandri Omahna**, saj jo uspešno vodi že četrto leto. Njena mladost je zagotovilo, da bomo pa kljubovali okolju in ustvarjali slovensko gledališko umetnost kljub dejstvu, da so vsi sodelujoči rojeni v Argentini in nekateri že kot tretja generacija argentinskih Slovencev. Hvala vsem njim za lepo doživetje! Pred ptrimi leti sem napisal kritiko z naslovom „Obetavna novost“. Danes lahko zagotovim, da niso več ne novost niti obetavnost. Ramopka gledališka družina je popolna realnost, ki ima za seboj že nekaj lepih dosežkov.

Miha Gaser.

NOVICE IZ SLOVENIJE

OBLETNICI IVANA MRAKA

Ob praznovanju 100-letnice rojstva in 20-letnice smrti slovenskega dramatika Ivana Mraka je v Slovenskem gledališkem muzeju potekal simpozij, na katerem so sodelovali Denis Poniž, Janez Vrečko, Mojca Kreft, Ivo Svetina, Katja Mihurko Poniž, Peter Kovačič Perpin, Karel Bričnik, Tatjana Rojc, Tanja Tolar in Vladimir Gajpek. Govorci so osvetlili najpomembnejše prispevke Mrakovega ustvarjanja, pri čemer je bil največji poudarek na njegovem razumevanju tragičnosti.

SMRT ZNANE SLIKARKE

V petek je v Ljubljani v 83. letu starosti za posledicami raka umrla akademska slikarka in ilustratorica Roža Pipčanec. Slikala je krajine in figuralne kompozicije v olju in akvarelu, pri čemer je bila poznana predvsem po ilustracijah otroške literature, pravljič, učbenikov in periodičnega tiska za otroke in mladino.

NOV STADION

Neodvisni županski kandidat Zbora za Ljubljano Franče Arhar, ki ga podpirajo stranke koalicije SDS, NSi in SLS, se je na novinarski konferenci skupaj z nekdanjim reprezentantom slovenske nogometne reprezentance Miranom Pavlinom zavzel za ohranitev bežigrajskega stadiona. Arhar meni, da bi bilo potrebno dati obstoječi stadion na razpolago vsem, ki se zanimajo za rekreacijo in amaterske športe, v Stožicah pa zgraditi nov, večji stadion. Bežigrajski stadion je pomemben objekt, ki je v preteklosti služil različnim kongresom in druženjem. Kot glavni problem Arhar vidi različne interese trenutnih pririh solastnikov, to je Olimpijskega komiteja, Športnega društva Olimpija, mesta Ljubljana in podjetja Slovenija ceste. Prav tako meni, da je Ljubljana prerasla stadion, ki je utesnjen v urbano središče.

„PIQUETE“ PROTI ROMOM

Krajani Bučne vasi so pretekli ponedeljek ponovno začeli s protestnim shodom oz. zaporo ceste v krozišču vasi. Kot je v imenu krajevne skupnosti Bučna vas pojasnil Silvo Mesojedec, je tudi tokratna zapora ceste posledica neodzivanja ministrstva za okolje in prostor na zahteve krajevne skupnosti po odstranitvi črnih romskih gradenj. Kot je dejal, je nenapovedana zapora zadnja pred lokalnimi volitvami, v primeru nerešitve problema pa bodo kasneje pripravili tedenske zapore. Mesojedec je povedal, da je tudi tokratni protest posledica nereševanja te problematike s strani ministra za okolje in prostor Janeza Podobnika, ki se ni pripravil ustreznega odgovora za razreševanje problema pritve romskega naselja. „Dobili smo sicer delni odgovor na naše zahteve po odstranitvi romskih črnih gradenj, ki pa ne zagotavljajo trajne rešitve na tem področju“, je poudaril Mesojedec.

PO SVETU

ATOMSKI KOREJCI

Državna tiskovna agencija Severne Koreje je svetovno javnost obvestila, da je Pjongjang uspešno izvedel prvi preizkus jedrske bombe. Enako novico so potrdili tudi uradni viri v južnokorejski prestolnici v Seulu. Izvedbo preizkusa pa so zaznale tudi potresne opazovalnice na območju Južnega Pacifika. Na ta dogodek so se z obsodbami in napovedmi novih ukrepov odzvale številne države, med njimi Južna Koreja, Japonska in Združene države Amerike. Japonska naj bi na nujnem zasedanju Varnostnega sveta, ki so ga sklicali zaradi poskusa, zahtevala sprejem resolucije z uvedbo dodatnih ukrepov proti Pjongjangu. Finsko predsedstvo Evropske unije je medtem severnokorejski jedrski poskus označilo kot nesprejemljiv, saj ogroža stabilnost na območju in predstavlja resno grožnjo mednarodnemu miru in varnosti. Predsedujoči Svetu guvernerjev Mednarodne agencije za jedrsko energijo, slovenski veleposlanik na Dunaju Ernest Petrič, pa je že napovedal, da se bo Svet guvernerjev sestal v prihodnjih dneh, o čemer že potekajo dogovori. V Seulu medtem navajajo, da naj bi imela Severna Koreja na zalogi 30 do 40 kilogramov plutonija, kar zadošča za izdelavo sedmih atomskih bomb.

KOSOVO BREZ REŠITVE

Posebni odposlanec Združenih za Kosovo Martti Ahtisaari je izrazil dvom, da je mogoče na pogajanjih doseči rešitev za prihodnji status Kosova. Stališča kosovskih Albancev in Srbov so namreč povsem nasprotna. Pojasnil je, da se je priprava pri tehničnih vprašanjih v veliki meri izkazala za konstruktivno, Beograd pa je v nasprotju s tem pokazal le malo volje za sprejem kompromisov. Posebni odposlanec Združenih narodov je dal prejšnji teden prvič vedeti, da bi lahko preložil svoj predlog za rešitev vprašanja statusa Kosova. Po prvotnih načrtih naj bi svoj predlog podal prihodnji mesec.

PISALI SMO PRED 50 LETI

SLOVENC V ARGENTINI BUENOS AIRES

Družabna prireditel Slovenskega planinskega društva je v soboto zvečer združila v salonu pri Deklevi lepo plevalo napih rojakov. Poleg številnih dobitkov, srečolova, običajnega vežbanja v streljanju je polno zasedeno dvorano razgibal zlasti ples ob zvokih maloštevilnega, pa bučnega orkestra. Snidenje rojakov je ob takem večeru ponovno pokazalo, da so družabne prireditve potrebne in da se jih rojaki radi udeležujejo.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V družini g. **Draga Čaterja** in njegove žene ge. **Marije**, roj. **Sterle** so dobili hčerko. Srečnim staršem napre čestitke.

MENDOZA

Umrla je Bajukova mamica ...

Dne 30. sept., prav na Gospodov dan in točno ob sedmih zjutraj, ob naši tradicionalni uri angelskega čepčenja, jo je Mati božja pospremila pred večnega sodnika. Srečanje je moralo biti lepo, ker se ji je obraz, ob bolečin zadnjih tednov ves poln trpečnih potez, ob zadnjem vzdihljaju ves razjasnil, usta pa se ji zaokročila v blažen nasmeh.

O pok. gospe, soprogi gimn. ravnatelja in posvetnega inpektorja Marka Bajuka, veljajo v polni meri besede dr. J. Ev. Krega: „Žena je kot sveča, ki gori za druge, dokler ne izgori“. Bila je vzorna zakonska družica, vzorna družinska mati, skrbna in dobra babica. Središče in glavni delokrog vsega njenega življenja ji je bila žrtev za dom in družino. Za dom je živela in garala, za družino je trpela in se vsa žrtvovala. Pri tem svojih lastnih interesov in koristi nikdar ni poznala, ne iskala ...

V nedeljo 21. oktobra ob vsakem vremenu SLOVESNA OTVORITEV IN BLAGOSLOVITEV SLOVENSKEGA DOMA V SAN JUSTO

Z naslednjim sporedom:

Ob pol 9. uri v župni cerkvi sv. marja za vse žive in umrle Slovence iz sanhupke fare.

Takoj po sv. maši slovesnost otvoritve in blagoslovitve Slovenskega doma, ki je na ulici Irigoyen 2756 (dve kvadri in pol od plaza). Blagoslovitev izvrši domači dušni pastir č. g. Janko Memik. Sodeluje domači pevski zbor pod vodstvom g. Zakrajčka. Kumujeta ga. Anica Indiharjeva in g. Vinko Zupanc.

Sledi nastop otrok slovenske šole v San Justo z pesmijo in rajanjem. (Vodi gdč. učit. Angelca Klanjčkova).

Popoldne ob pol 3 uri zanimiva tekma v odbojki za pokal. Po tekmi

VELIKA DRUŽABNA PRIREDITEV

Po vrtu Doma z izredno bogatim srečolovom, nagradnim streljanjem, ter sodelovanjem Harmony Jazz-a in veselih fantov. Za slučaj slabega vremena je nadstrepja dovolj.

Svobodna Slovenija, 11. oktobra 1956 - št. 41.

JAPONCI IN KITAJCI

Novi japonski premier Šinzo Abe se je srečal s kitajskim kolegom Wen Jiabaom, sestal pa se bo tudi s predsednikom Hu Jintaom. Osrednji temi pogovorov so dvostranska vprašanja ter odziv na namero Severne Koreje, ki je izvedla jedrski poizkus. To je sicer prvo srečanje Japonske in Kitajske na tej ravni po petih letih.

BO ZOPET GORELO?

Egiptovska Muslimanska bratovščina je obsodila „nove danske žalitve“ islama, potem ko so svet obkročili video posnetki, na katerih se mladi člani danske Ljudske stranke norčujejo iz muslimanskega preroka Mohameda. Posnetke so obsodili tudi predstavniki indonezijskih muslimanov in dansko vlado posvarili, naj bo pozorna, saj njihova država deli odgovornost za dejanja državljanov.

SLOVENC I IN ŠPORT

PLESNI USPEH

Slovenski plesni par Matej Krajcer in Iwona Golczak je na svetovnem prvenstvu v latinskoameriških plesih v nemškem Karlsruheju med 86 amaterskimi pari iz 50 držav osvojil četrto mesto. Zmaga in naslov svetovnih prvakov sta pripadla evropskima prvakoma Dancema Petru Stokkebrou in Kristini Juel Stokkebro. Drugi slovenski par Zoran Plohl-Tatjana Lahvinovič se je uvrstil v polfinale in na koncu osvojil deveto mesto.

BRONASTI KARATE

Slovenski karateist Matija Matijević (Zmaj Ljubljana) je nastopil na zadnji tekmi v sklopu zlate karate lige 2006 in osvojil bronasto odličje. V omenjeni ligi je za bogate nagrade tokrat sodelovalo 378 tekmovalcev iz 24 držav. Ostali slovenski predstavniki - potniki na svetovno prvenstvo - Iva Peternel, Špela Muha, Bor Dereani in Jan Merc niso dosegli vidnejših uvrstitev.

ZLATI PADALCI NA CILJ

Zadnja letošnja tekma padalcev v skokih na cilj za točke evropskega pokala v pivarskem Locarnu je vnovič potrdila primat slovenskih padalcev v tej klasični disciplini, ki ima iz leta v leto več tekmovalcev. Zadnjo tekmo so nekoliko presenetljivo, a popolnoma zaslužno dobili padalci druge lepke ekipe Elan (Gorazd Lah, Matej Bečan, Irena Avbelj, Jurij Kozjek in Maja Sajovic). Šeste skupne zmage v zadnjih petih letih so se veselili Roman Karun, Urop Ban, Senad Salkič, Borut Erjavec in Domen Vodipek.

HELIOS NEBOGLJEN

Koparkarji v ligi NLB nadaljujejo v ostrem tempu. V Beogradu je bila v ponedeljek odigrana prva tekma četrtega kroga med Partizanom in Heliosom. Domžalčani so izgubili tudi tokrat, ljubljanski dvojec pa bo zavihal rokave v torek. Domžalčani so v četrti tekmi že tretjič izgubili. Tokrat je bil podobno, kot v prejšnjem krogu za slovenski klub usoden Partizan. Pri Heliosu so samo trije koparkarji dosegli več kot osem točk.

SLOVENC I NAPREDOVALI

Čeprav so 19. septembra, torej natanko mesec dni pred žrebom skupin za evropsko prvenstvo, ki ga bo naslednje leto gostila Španija, z evropskega dela FIBA sporočili, da je slovenska moška koparkarska reprezentanca uvrščena v tretji kakovostni boben, je zdaj prišlo do spremembe. Izbranci selektorja Alepa Pipana so namreč „napredovali“ v višji razred. Pri pregledu pravilnikov FIBA Europe se je namreč izkazalo, da prva točka 17. člena tekmovalnega pravilnika pravi, da je rangiranje reprezentanc, sodelujočih na evropskem prvenstvu, možno le upoštevajoč tekmovalna na naši celine, ne pa, kot so to pri FIBA Europe storili 19. septembra, tudi z rezultati z zadnjega svetovnega prvenstva.

OSEBNE NOVICE

Smrt

V Ramos Mejija je umrla ga. **Marija Sajovic roj. Skolaris** (79); v San Martinu pa g. **Janko Telič** (53). **Naj počivata v miru!**

KATASTROFA V DARFURJU

Generalni sekretar Združenih narodov Kofi Annan v svojem zadnjem poročilu o Darfurju opozarja, da se ta sudanska pokrajina še bolj približuje katastrofi, narapča pa tudi številnih primerov posilstev in nasilja. Annan v poročilu ugotavlja, da majskega mirovnega dogovora ne upoštevajo, sudanske vladne sile kot tudi uporniki in milice pa še naprej nekaznovano krpijo mednarodno pravo in človekove pravice. Sudan pa je sporočil, da bo vsaka država, ki bo ponudila svoje enote za prihodnje mirovne sile v Darfurju, storila sovražno dejanje.

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE** / Director: **Antonio Mizerit** / Proprietario: **Asociación Civil Eslovenia Unida** / Presidente: **Alojzij Rezelj** / Redacción y Administración: **RAMON L. FALCON 4158 - C1407GSR BUENOS AIRES - ARGENTINA** / Telefon: **(54-11) 4636-0841 / 4636-2421** (fax) / e-mail: **esloveniau@sinectis.com.ar**
Za Dru tvo ZS: Alojzij Rezelj / **Urednik:** Tone Mizerit

Sodelovali so e: Tine Debeljak (slovenska politika), Gregor Batagelj (dopisnik v Sloveniji), Franci Markež, Marko Vombergar, Katica Cukjati, Jernej Tomazin, Franci Supnik in Miha Gaser.
Mediji: STA, Radio Ognjišče, Družina.

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino p100, pri pošiljanju po pošti pa p130; obmejne države Argentine 120 USA dol.; ostale države Amerike 135 USA dol.; ostale države po svetu 145 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 95 USA dol. za vse države. *Svobodna Slovenija izhaja s podporo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu RS.*

Čeke: v Argentini na ime „Asociación Civil Eslovenia Unida“, v inozemstvu (bančne čeke, ne osebne) na ime „Antonio Mizerit“. Oblikovanje in tisk: **TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.** / Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires Argentina - Tel.: (54-11) 4362-7215 - E-mail: info@vilko.com.ar

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Cuenta N° 7211
	R. Nac. de la Propiedad Intelectual N° 881153

Umril Pino Mlakar

V sredo, 18. oktobra, ob 19. uri v Slovenski hiši

Zahvalna sv. ma a

ob 15. obletnici slovenske neodvisnosti.

Prisoten bo prvi predsednik slovenske vlade, prof. Lojze Peterle.

Po ma i srečanje s prof. Peterletom

v gornji dvorani Slovenske hiše.

Vsi prisrčno vabljeni!

MALI OGLASI

GOSPODARSTVO

Finančne storitve. Tel.: 4482-2633 / 15-4526-9535. Od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure.

TURIZEM

TURISMO BLED

EVT Leg. 12618

Dis. 2089

de Lucia Bogataj

H. Yrigoyen 2682 L. 5 - San Justo

Tel. 4441-1264 / 1265

ZDRAVNIKI

Dr. Klavdija V. Bavac - Nevrolog - Nevropsihiater. Konzultorij na Caballito in Tabladi. Ordinira ob torkih in četrtkih od 13. do 19. ure. Ob sobotah od 9. do 14. ure. Prijave na telefon: 4652-7967. Nujno pa na 15-4409-4437.

ZOBOZDRAVNIKI

Dr. Damijana Sparhakl - Zobozdravnica - Splošna odontologija - Belgrano 123, 6. nadstr. "4" - Ramos Mejía - Tel.: 4464-0474

ADVOKATI

Dr. Vital A. ič, Odvetnik Paraná 830, 5. nadstr. - Buenos Aires. Prijave na: Tel./faks: 4798-5153. e-mail: estudioasic@cpacf.org.ar

DOBOVŠEK & asociados - odvjetniki. Zapuščinske zadeve. Somellera 5507, (1439) Buenos Aires. Tel/Fax: 4602-7386. E-mail: jdobovsek@hotmail.com

Dr. Marjana Poznič - Odvetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik Lavallo 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844 - mpoznic@sfanet.com.ar

NUTRICIONISTA

Carolina L. Šerjak. Licenciada en nutrición - UBA. Planes de alimentación personalizados. Pedir turnos al 4441-6475 ó 155-746-9422. cs—goodnutrition@yahoo.com.ar

VALUTNI TEČAJ

V SLOVENIJI

3. oktobra 2006

1 EVRO 239,6 SIT

1 US dolar 190,1 SIT

V Novem mestu je v stotem letu starosti v soboto 30 septembra umrl baletni koreograf in plesalec ter pedagog Pino Mlakar.

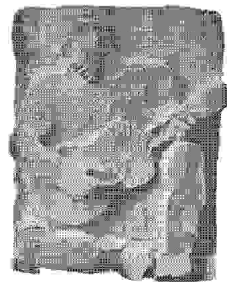
Mlakar se je rodil 2. marca 1907 v Novem mestu. Plesal je v Zuerichu, Berlinu, Muenchnu, med letoma 1946 in 1960 pa je bil član ljubljanske opere. Plesni poti se je zapisal leta 1927 na Koreografskem inštitutu Rudolfa Labana v Hamburgu, kjer je srečal leto dni mlajšo Mario Luizo Pio Beatrice Scholz, s katero sta več kot 70 let delila življenjsko in umetniško pot. Baletni par je po neolčljivem spoju lastne baletne umetnosti poznala vsa Evropa.

V času svojega delovanja sta poskrbela za koreografski opus, ki obsega 50 baletov, od katerih je 12 celovečernih. Med temi velja omeniti predvsem baleta Vrag na vasi in Lok, ki sta bila ustvarjena le za dva

plesalca.

Baletnika sta po drugi svetovni vojni uspela postaviti profesionalne temelje ljubljanskega baleta in ustanovila slovensko državno baletno polo. Pino Mlakar je svojo ljubezen do plesa in odra povezal tudi s pedagoškim delom in 25 let kot redni profesor poučeval na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani.

V nemščini sta izdala dve knjigi, ki sta pomemben dokument o 300 letih razvoja evropskega gledališkega plesa. Pino Mlakar je v slovenščini napisal dve knjigi Ples kot umetnost in gledališče ter Srečne zgodbe bolečina. Za svoje ustvarjanje in prispevek k razvoju slovenskega in svetovnega baleta sta Pia, ki je umrla leta 2000, in Pino Mlakar tako doma kot v tujini prejela številna priznanja, med drugim trikrat Prešernovo nagrado.

URADNE URE

Uradne ure pisarne Zedinjene Slovenije, ter uradnih uravilne uprave Svobodne Slovenije so od ponedeljka do petka, od 10. do 19. Na argentinske državne in na cerkvene praznike ne uradujemo. Prosimo rojake, da ta urnik upoštevajo!

PORAVNAJTE

NAROČNINO!

OBVESTILA

ČETRTEK, 12. oktobra:

Redni sestanek Zveze slovenskih mater in žena, ob 16.30 v Slovenski hiši. Predaval bo Tone Mizerit „Ob strupeni poplavi medijev“.

SOBOTA, 14. oktobra:

Ponovitev igre Martin Fierro, ob 19.30 v našem domu v San Justo.

NEDELJA, 15. oktobra:

Materinski dan. Družinske proslave po naših Domovih.

PONEDELJEK, 16. oktobra:

Srečanje za mladino ki obiskuje 2. letnik srednje šole ali so v tej starosti, v Slomškovem domu. Vodijo g. Pavle Novak, g. Franci Cukjati in sodelavci.

SREDA, 18. oktobra:

Zahvalna sv. ma a ob 15. obletnici slovenske neodvisnosti ob 19. v slovenski cerkvi. Prisoten bo prvi predsednik slovenske vlade, prof. Lojze Peterle. Po maši srečanje v gornji dvorani Slovenske hiše.

ČETRTEK, 19. oktobra:

Zveza žena in materi iz San Martina, lepo vabi na svoj mesečni sestanek. Predaval bo arh. Jure Vombergar o „napadu na družino“ ob 16. uri v Domu.

SOBOTA, 21. oktobra:

Redni pouk na srednje olskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši

NEDELJA, 22. oktobra:

39. obletnica na Pristavi.

SREDA, 25. oktobra:

Učiteljska seja voditeljic, ob 20. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 28. oktobra:

Redni pouk na srednje olskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 4. novembra:

Predavanje za visoko olce, ob 20. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 4. novembra:

Zvezni Mladinski dan, v Slomškovem domu.

HODIL PO ZEMLJI SEM NAŠI...

Kras II

LIPICA: vas leži na ok. 400 m visoki krapki planoti, 5 km od Sežane in le 1,5 km od italijanske meje. Kraj je znan po kobilarni, kjer rede znane plemenite konje lipicance in je zato zelo obiskan. Turistom nudita sobe in raznovrstno razvedrilo dva hotela: pokrit bazen, igrišča za tenis in golf, igralnico (casino). V okolici je tudi več krapkih jam.

Osnova lipicanske pasme je avtohtni krapki konj, ki je slovel že v rimskih časih po moči, hitrosti in zdržljivosti. Leta 1580 je nadvojvoda Karel kupil Lipico in okoljčka zemljišča in ustanovil kobilarno, za dunajski dvor. Konje so oplemenitili, med drugim s španskim in arabskim konjem. Uredili so travnike, parke, drevorede, postavili hleve in skladišča za krmo. Proti koncu 18. stol je bilo 150 plemenskih kobil. Zaradi vojska so morali konje večkrat umikati, pred Napoleonom kar trikrat na Ogrsko. Med 1. sv. vojno v bližino Dunaja in na Češko. Po tej vojni je prišla Lipica pod Italijane, ki so kobilarno obnovili z 107 konji, ki so jih dobili nazaj. Po kapitulaciji Italije v 2. sv. vojni so Nemci odpeljali konje na Češko. Preden so jo zasedli Sovjeti, so Američani konje odpeljali na Bavarsko. Od tam so jih izročili nekaj Italiji, druge Avstriji, nekaj so jih pa odpeljali v USA. Leta 1947 se je v Lipico vrnilo le 11 lipicancev. Kobilarno so začeli obnavljati, zbirali so lipicance po Jugoslaviji in z nakupom in izmenjavo začeli z načrtnim rejškim delom. Kobilarna na Dunaju, z znano špansko jahalno polo, tudi redi konje lipicanskega izvora – in si lasti to ime.

Lipicanci se rodijo kot vranci – črne barve – rjavci ali sivci, med 6. in 10. letom spremene barvo od sive do bele. Značilnost lipicanca je skladna, elegantna zunanost. Uporaben je tudi za vprego in za jahanje – španska jahalna polo. Sposoben je tudi za dresurno jahanje – kar pokaže na tovrstnih predstavah. Konji so tudi na razpolago za turistično jahanje in za jahalno polo.

DIVAČA: 1250 prebivalcev, prometno križišče in manjše gospodarsko središče. Na Škrateljnovi hiši z jedrom iz 17. stol. se vidi razvoj kmečkega stavbarstva na Krasu. Zanimivi so tudi ostanki zidov proti burji in snežnim zemetom. V bližini je manjše športno letališče.

V okolici je več podzemskih jam: Divaška jama, Kačna jama, dostopni le za jamarje in Vilenica, odprta tudi za turiste.

DEKANI: 1280 prebivalcev, sedaj je manjše industrijsko središče, s kovinsko in plastično industrijo. Ime izhaja

iz Villa canum, ker so tu redili lovske pse.

HRASTOVLJE: Majhna vas, znana po romanski cerkvi sv. Trojice, obdana z dobro ohranjenim taborskim obzidjem z obrambnima stolpoma. Cerkev je iz 13. stol. in je grajena iz kamenja. Vsa je poslikana s freskami Janeza iz Kastva – 1490, kar uvršča Hrastovlje v vrh srednjeveškega slikarstva na Slovenskem. Naslikani so prizori iz Stare Nove zaveze. Kot izreden dosežek izstopa Mrtvaški ples, ki prikazuje enakost vseh ljudi v smrti: otrok, mladenič, starec, kmet, plemič, pkof, papež ... in njena neizbežnost. V cerkvi je tudi več glagolskih napisov = najstarejša slovanska pisava.

V 4 km oddaljeni vasi Zanigrad, ki ima sedaj samo enega prebivalca, je cerkev sv. Štefana z zanimivimi freskami iz 15. stol.

ŠKOCJANSKE JAME: izhodniška točka za obisk jam je vas Matavun. Leta 1986 so jih, kot izjemen primer stičnega krasa z največjim znanim podzemskim kanjonom na svetu, vpisali v Seznam svetovne naravne dediščine pri Unescu.

Jame je ustvarila reka, ki se tudi imenuje Reka. Teče po soteskah in prvič ponikne (ponikati = izginjati pod zemljo, zemeljskim površjem) pod prepadno steno vrh katere je vas Škocjan, ki ima sedaj le še 6 prebivalcev. Reka teče naprej skozi Mohorčičevo jamo in pride spet na dan v Mali dolini, teče skozi korita in se pod naravnim mostom spusti v slapu v Veliko dolino. V mikroklimi teh dolin naletimo na alpske in na sredozemske rastline. Pod steno na severni strani Velike doline je Tomičeva jama, po zahodnem delu pa Reka zopet steče pod zemljo skozi Repki rov pri Schmidovi dvorani. Rečna pot po veličastnem podzemskem kanjonu iz Svetinove in Müllerjeve dvorane se nadaljuje skozi ozki Hankejev kanal po dvoranih z različnimi imeni do sifonskega Mrtvega jezera. Reka se potem po 40 km zopet pojavi v Tržavskem zalivu kot izvir reke Timav.

Okoljčki prebivalci so uporabljali jame kot skrivališča že od kamene dobe naprej. Valvazor je v 17. stol. opisal vhode, naprej pa ni šel. Pogumnejši obiskovalci so se v spremstvu domačinov spuščali v jame že v začetkih 19. stol., prva vpisna knjiga ima datum 1. 1. 1819, torej še pred Postojnsko jamo.

Turistična pot je omejena le na del podzemskih dvoran, ki si jih ogleda ok. 100.000 obiskovalcev na leto. Zbral in priredil Franci Markez